

JUSTIČNÍ VRAŽDA – POPRAVA MILADY HORÁKOVÉ

ANOTACE:

JUDr. Milada Horáková se 27. června 1950 stala obětí justiční vraždy. Z vězení psala svým blízkým v posledních dnech před popravou dopisy, které byly jejím příbuzným vydány až v roce 1990. Aktivita se vztahuje k výročí popravu Milady Horákové, je založena na práci s texty těchto dopisů a doplněna o úkoly k dalším pramenům.

DOPORUČENÝ VĚK: 14+

POMŮCKY:

- **MATERIÁL 1** (dopisy Milady Horákové z pankrácké věznice)
- **MATERIÁL 2** (Zdeněk Urbánek: O dopisech Milady Horákové)
- **MATERIÁL 3** (propagandistická publikace z roku 1950 – obálka a vybrané pasáže)

ÚKOLY:

1. Rozdejte žákům do dvojic či do menších skupin **MATERIÁL 1** a **MATERIÁL 2** s **PRACOVNÍM LISTEM**. Dejte jim dostatek času na přečtení textů a vyplnění první strany **PRACOVNÍHO LISTU**.
2. Pomocí metody Jedno slovo proveďte reflexi emocí – všichni žáci postupně jedním slovem pojmenují pocit, který v nich přečtení dopisů Milady Horákové zanechalo. (Jednotlivá slova můžete zapisovat na tabuli, aby bylo vidět, které pocity se častěji opakovaly.)
3. Do stejných dvojic či skupin rozdejte **MATERIÁL 3**. Opět dejte žákům chvíli na přečtení textů a následné vyplnění druhé strany **PRACOVNÍHO LISTU**.
4. Následně vyzvěte mluvčí jednotlivých skupin, aby přečetli své odpovědi. Jejich postřehy zapisujte do sloupců na tabuli. O tématu se žáky dále diskutujte, můžete se ptát např.: *V čem spatřujete největší rozdíly mezi propagandistickým textem a realitou? Proč tento text vznikl? Komu byl asi určen? Dovedete si představit, jak podobné útoky vnímala dcera Milady Horákové?*
5. Třetí strana **PRACOVNÍHO LISTU** se věnuje práci s porevolučním historickým pramenem. Podle časových možností můžete hledat odpovědi na otázky společně se žáky ve třídě, případně jim jejich vypracování zadat za domácí úkol a vrátit se k nim krátce příští hodinu.

ZDROJE:

Horáková, Milada. *Dopisy Milady Horákové: Pankrác 24.6.-27.6.1950*. Praha: Lidové noviny, 1990. 79 s. ISBN 80-7106-013-5.
Dvořák, Miroslav a Černý, Jaroslav. *Žoldnéři války: soudní proces s dr. Horákovou a spol.* 1. vyd. Praha: Mír, 1950. 90, [2] s. Za trvalý mír; sv. 3.

<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/dopisy-dr-milady-horakove-z-pankracke-cely-smrti/><http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/bran-pravdu-az-do-smrti-odkaz-judr-milady-horakove/>

<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/milada-horakova-a-tzv-zaskodnicke-spiknuti-v-propagandisticke-knize-zoldneri-valky/>

<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/nastoleni-komunistickeho-rezimu-a-prvni-politicke-procesy-v-csr-na-prelomu-40-a-50-let/>

MATERIÁL 1

DOPISY MILADY HORÁKOVÉ Z PANKRÁCKÉ VĚZNICE

První dopis dr. Milady Horákové

Moji milovaní,

četla jsem kdesi nedávno, že dopis je jako světlo a paprsek hvězdy. Přichází k lidem a ozařuje je často, když už jeho zdroj dávno vyhasl a neexistuje. A přece je lidem z něho jasno a svítí jim. Tak to bude i s tímto mým listem. Budu Vás hladit a líbat svými slovy i tehdy, když už ruka, která ho píše fyzicky, bude od Vás vzdálená. /.../

Víte, že jsem Vám často po návratu z německého vězení říkala, že jsem si vědoma, že mi můj život, který jsem opravdu Božím zázrakem zachránila, byl jenom propůjčený. Což pak jsem se tehdy musila vrátit? Má hlava byla již ztracena, 27 kamarádů padlo pod sekýrou, a já byla najednou zase mezi Vámi. /.../

Prosím Vás, pro všechno krásné, co bylo mezi námi: odpusťte. Stalo se to tak nějak proti všemu očekávání. Tolik jsem si přála už Vám nikdy neublížit, když jsem psala podobný list o svém odsouzení v drážďanském vězení uprostřed nacistického šílenství. Tolik jsem slibovala tomu trsu lučních zvonečků na lipském vězeňském dvoře, který tam zůstal uprostřed rozvalin po bombardování, že už nikdy nebudu dávat před Vámi ničemu na světě přednost. A přece to zas dopadlo jinak. /.../

Vždyť dnes všichni jedeme v tom ohromném, třesutém dění, které láme svět a rodí nový život. A všechno se rodí s bolestmi, za vše se musí platit. Bude-li můj osud tím potřebným zmrvením půdy, pak ani on nebyl nadarmo. Vy nejlépe víte, jak jsem milovala ten kus světa, kde je má vlast. Vy mi snad také věříte, že jsem ho ani jeho lid nechtěla zradit. Nebylo to nízké a nečestné, co mne přivedlo či svedlo k těmto koncům. Ale byla-li to nesprávná cesta, pak je mi samozřejmě, že to takhle muselo dopadnout. /.../

Poslední dopis dr. Milady Horákové

/.../ Mám Vás tolik, tolik ráda. Líbám Vás a tisknu. Jsem v mysli a modlitbách jen a jen u Vás. Hrála jsem to snad špatně, ale myslela jsem to poctivě. To mi můžete věřit. Jsem pokorná a odevzdaná do vůle Boží - tuto zkoušku mi určil a já jí procházím s jediným přáním: abych splnila zákony Boží a zachovala své čestné lidské jméno. Neplačte - neteskněte moc - je mi to takhle lepší než povolna umírat. Dlouhou nespoutanu už by mé srdce nevydrželo. Takto se rozletím zase do polí a luk, strání a k rybníkům, na hory i v nížiny. Budu zase nespoutaná, a ten klid a mír. Dejte mi ho - bylo toho tolik, co bylo nutno překonávat - chci už jít. Nebraňte mi svým nářkem. Musíte teď žít také za mne. Líbám Vás, líbám. S Bohem - vrátím se ve Vašem synovi nebo dceři. Už se zase vidím nově na světě. Bůh Vás posilni a teď abyste dobře to dítě postavili do světa. Janičko, miláčku, dceruško. Věro, sestřičko má, Pepičku, táto můj, babinko, holčičky Věro, Aničko, Božko a Ty můj zatoulaný, drahý, jediný, krásný muž. Cítím; stojíte tu se mnou. Teď ještě pevný ruky stisk. - Ptáci už se probouzejí - začíná svítat. Jdu s hlavou vztyčenou - musí se umět i prohrát. To není hanba. I nepřítel nepozbyde úcty, je-li pravdivý a čestný. V boji se padá, a co je jiného život než boj. Buďte zdraví! Jsem jen a jen Vaše

Milada

Zdroj: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/dopisy-dr-milady-horakove-z-pankracke-cely-smrti/>

MATERIÁL 2

ZDENĚK URBÁNEK – O DOPISECH MILADY HORÁKOVÉ

(úvod a závěrečné poznámky z publikace *Dopisy Milady Horákové*)

Milada Horáková, vzděláním doktorka práv, povoláním reprezentantka demokraticky orientovaných spoluobčanů, osudem obět protidemokratického bezpráví, napsala osmnáct stran svých jedenácti posledních dopisů inkoustovou tužkou ve třech závěrečných dnech svého života. Pravděpodobně se tak stalo v cele na Pankráci, a to ve dnech 24. až 27. června 1950. Takzvaný státní soud po zmanipulovaném procesu vyslovil všestranně nezákonný a protiprávní rozsudek smrti už 8. června 1950 a takzvaný Nejvyšší soud dne 24. června téhož roku tuto teroristickou brutalitu potvrdil. Klement Gottwald, místní vykonavatel Stalinovy hrůzovlády, nedbal žádostí o milost, jež podali otec odsouzené a její obhájce. Ponechal bez povšimnutí protesty ze zahraničí, které mu adresovaly četné významné osobnosti vědy a umění včetně Alberta Einsteina a zástupců politických organizací. Milada Horáková zjevně počítala se zamítnutím těchto petic od samého počátku, ale úředně byla o definitivním rozhodnutí zpravena 26. června v sedm hodin večer. Tolik o původu korespondence, kterou úřady nedovolily adresátům dodat. /.../

Jak uvádějí takzvaně soudní spisy, vyslovila Milada Horáková ve svém „posledním přání“ i tuto žádost: „Předkládám dopis adresovaný rodině a žádám, aby byl jí po předchozí cenzuře vydán.“ Přání nebylo vyhověno. Milada Horáková pověděla členům rodiny o existenci dopisů při poslední povolené návštěvě. Žádali o jejich vydání marně ještě i v roce 1968 /.../ Teprve na počátku roku 1990, díky změnám prosazeným v listopadu a v prosinci 1989, podařilo se ministryni spravedlnosti JUDr. Dagmar Burešové přijít na stopu dopisů. /.../ Ta je konečně dala do rukou těch adresátů, kteří vražedná a obtížná léta doma nebo jinde přežili.

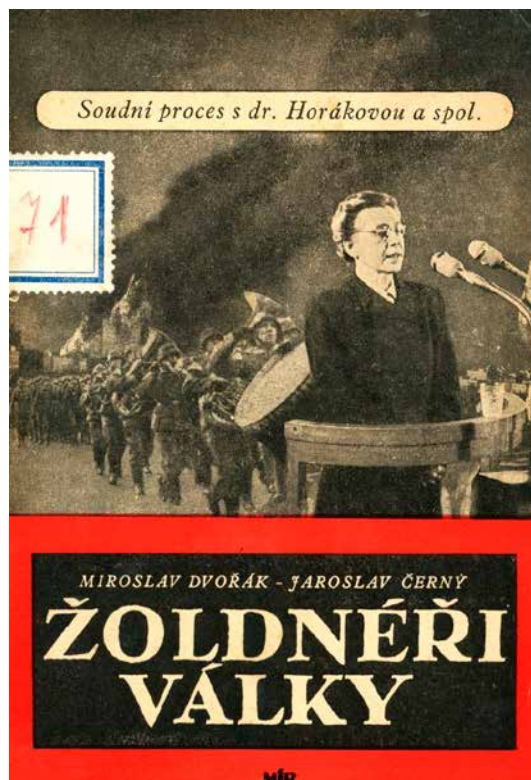
Do posledních hodin života Horáková nevěděla, co se stalo s jejím manželem. Za protokolárního řízení o posledních přáních v sedm večer dne 26. června 1950 proto požádala předsedu státního soudu dr. Trudáka o zprávu těmito protokolárně zaznamenanými slovy: „Nakonec prosím, aby mně bylo sděleno, co je s mým manželem, zda snad nezemřel, nebo zda uprchl.“ Dr. Trudák odpověď neposkytl, ač jistě věděl, že dr. Horák uprchl za hranice. Horáková se o tom dověděla až při poslední návštěvě rodiny před popravou. Ing. dr. Horák unikl při zásahu Státní bezpečnosti z bytu v naději, že ještě dokáže svou ženu včas varovat, ale tu mezitím zatkli na pracovišti. Domů se tedy už nevrátil. V době procesu byl v západním Německu. /.../

Svůj poslední dopis datovaný 27. června 1950 o půl třetí ráno psala Milada Horáková po jediné návštěvě rodiny v čase její vazby. Přišli tři členové rodiny, Miladina sestra Věra Tůmová, její manžel ing. Josef Tůma a Miladina šestnáctiletá dcera Jana. Návštěva se konala ve sklepeních pankrácké věznice 26. června 1950 večer, tedy krátce před výkonem justiční vraždy. /.../

Zdroj: Horáková, Milada. *Dopisy Milady Horákové: Pankrác 24.6.-27.6.1950*. Praha: Lidové noviny, 1990. 79 s. ISBN 80-7106-013-5.

MATERIÁL 3

PROPAGANDISTICKÁ PUBLIKACE Z ROKU 1950 – OBÁLKA A VYBRANÉ PASÁŽE

„Matka“

Ještě při svém posledním veřejném vystoupení v první den procesu si vedla JUDr. Milada Horáková velmi pyšně. Její politické zkušenosti, její právní umění, její rozhled po světové situaci a potom — zejména její styky s diplomatickým světem na západě, jí musely přece dodávat patřičné „důstojnosti“

„Nač tahle ženská může být tak pyšná, co vlastně ona je?“ ptají se lidé v publiku soudní síně. Skutečně jaké jsou to zkušenosti a politická praxe, jaké osobní vlastnosti, jaká společnost, která dodává Miladě Horákové onen nadřazený tón?

Válka se stala hlavním heslem celé rozvratnické skupiny kolem Milady Horákové. Stala se i jí vedoucím činitelem každé její činnosti. Horáková na svých cestách po cizině poznala mnoho měst zničených leteckým bombardováním, mluvila s mnoha ženami, kterým pumy zabily jejich děti. I Horáková byla matkou. Měla jedinou dceru — studentku gymnasia. Uvědomila si při tom, když podávala špionážní zprávy, že pomáhá těm, kteří plánují rozbití našich měst, že pomáhá těm, kteří chtějí svrhnout pumy na místa, kde žijí desetitisíce československých dětí, kde žije i její dcera? Uvědomila si svoji činnost také m a t k a Milada Horáková?

Zdroj: Dvořák, Miroslav a Černý, Jaroslav. *Žoldnéři války: soudní proces s dr. Horákovou a spol.* 1. vyd. Praha: Mír, 1950. 90, [2] s. Za trvalý mír; sv. 3.

PRACOVNÍ LIST

DOPISY

1. Potrhňte v textu dopisů pasáže, které vás nejvíce zasáhly. Připojte zde svůj komentář, proč jste si vybrali právě je.

.....

.....

.....

2. Co podle vás působilo Miladě Horákové ve vězení pár dní před popravou největší bolest?

.....

.....

.....

3. Vysvětlete slova Milady Horákové, že jí byl život „jen propůjčený“. Z jaké její životní zkušenosti tento pocit vycházel?

.....

.....

.....

4. Pročtěte si text Zdeňka Urbánka o dopisech Milady Horákové a zaznamenejte si, jakými jinými tresty kromě uvěznění a odsouzení byla ona i její rodina navíc záměrně postihována.

.....

.....

.....

PÁTREJTE PO SOUVISLOSTECH

1. O jaký typ historického pramene se jedná?

.....

.....

2. Z jakého roku a dne pochází?

.....

.....

3. O jaké události nás jeho autor informuje?

.....

.....

4. V čem byla v tomto konkrétním roce výjimečná (důležitá)?

.....

.....

5. Co dodalo akci vážnosti?

.....

.....